

Naturvernforbundet Hordalands årsmelding for 2018

Innledning

2018 har vært et svært aktivt år for Naturvernforbundet Hordaland. Vi har arbeidet iherdig innenfor klassisk naturvern, gått ut mot brutal vindkraftutbygging og vært med på å redde Øystesevassdraget og Opo. NVH har fått Bystyret i Bergen til å vedta å arbeide for at bare utslippsfrie cruiseskip får komme til Bergen etter 2026. Vi har laget allianse med lastebileiere og transportarbeidere mot Hordfast og anmeldt miljøkriminalitet på Fanafjellet. Sammen med bl. a. Natur og Ungdom laget vi i juni 2018 det første demonstrasjonstogene for klimakutt i Bergens gater på mange år. I mars 2019 ble dette overgått av den største miljømarkeringen i Bergen noensinne, da tusener av elever og studenter i klimastreik fylte Torgallmenningen..

Vår visjonsgruppe har arbeidet med dokumentet "Gode grønne Bergen - naturbyen", som lanseres i 2019. Våre medarbeidere på kontoret har drevet prosjekter som Oljefri, Energismart, Prøvekjøre elsykkel, Ta vare på det du har, Naturglede og Plastjakten - som var med på å samle hundrevis av unge og gamle til rydding på strendene. På vårt månedlige, åpne arrangement Naturlig onsdag har hundrevis av mennesker deltatt.

Antall medlemmer i Naturvernforbundet Hordaland per 31.12.2018 var 2512. På samme tidspunkt i 2017 hadde vi 2481 medlemmer, noe som viser en svak vekst på 1,2 prosent. Etter nyttår har Naturvernforbundet imidlertid opplevd en sterk medlemsvekst, med 3000 nye medlemmer på landsbasis.

Medlemmer i styret

Verv	Navn	Andre verv og aktiviteter
Leder	Gabriel Fliflet	Klima- og transportgruppen
Nestleder	Tom Skauge	Medlem i Naturvernforbundets organisasjonsutvalg
Nestleder økonomi	Knut Espelid	Møtende vara i landsstyret
Nestleder organisasjon	Ingvild Johnsen	Visjonsgruppen
Styremedlem	Hallvard Birkeland	Leder i Klima- og transportgruppen og primus motor i Klimaopprøret
Styremedlem	Ragnhild Gya	
Styremedlem	Sivert Straume	Klima- og transportgruppen
Styremedlem	Bård S. Larsen	
1. varamedlem	Tora Heggem	Voss Naturvernlag
2. varamedlem	Martha Wilhelmine Revheim	
3. varamedlem	Tina Sugunthi	Landsstyremedlem Naturvernforbundet

Ansatte

Ansatte og praktikanter i årsmøteperioden:

Stilling	Navn	
Daglig leder	Nils Tore Skogland	Sluttet i stillingen juni 2018.
Fylkessekretær Prosjektansvarlig Naturglede Hordaland og Naturlig onsdag, prosjektkoordinator Plastjakten Hordaland	Synnøve Kvamme	Var prosjektkoordinator og daglig nestleder fram til hun overtok som konstituert daglig leder da Skogland sluttet. Ble ansatt i nyopprettet stilling som fylkessekretær fra 1. januar 2019. Styremedlem i Forum for Natur og Friluftsliv Hordaland fra august 2018. Medlem i Naturvernforbundets energi arbeidsgruppe.
Prosjektansvarlig Oljefri og Energismart Hordaland, Ta vare på det du har Hordaland og Prøvekjøre	Silje Østerbø	Bidrar også i andre prosjekter ved behov.
Prosjektutvikler Oljefri og Energismart Hordaland	Peter Heimstad	
Prosjektansvarlig for Plastjakten Hordaland og prosjektutvikler Bevaring gjennom skjøtsel	Mona Maria Løberg	Jobber også med design av m.a. medlemsbladet NaturVest, oppfølging av aktive og bidrar i de andre prosjektene. Startet i foreldrepermisjon f.o.m. 6. mars 2019.
Prosjektkoordinator Plastjakten Hordaland, Naturglede Hordaland, Bevaring gjennom skjøtsel	Jeanette Tennebeek	Vikar for Mona, startet 11. mars 2019. Overtar Monas oppgaver mens hun er i permisjon, vil deretter jobbe med prosjektkoordinering, i hovedsak Plastjakten, Naturglede og Bevaring gjennom skjøtsel.
Arbeidsforberedende trening via NAV/Beredt	Øyvind Alexander Aandalen	Har vært frivillig i en årrekke før han fikk arbeidsforberedende praksis hos oss fra desember 2018. Bidrar med teknisk kompetanse og hjelper m.a. til i Ta vare på det du har, Plastjakten og Naturlig onsdag.
Praksisstudent biologi	Elise Kobro Drangevåg	Praksisstudent fra Institutt for Biologi (UiB) våren 2018. Jobbet i hovedsak med Plastjakten, men bidro også i Naturglede, Naturlig onsdag og skjøtsel.
Praksisstudent biologi	Halvard Skjæveland	Praksisstudent fra Institutt for Biologi (UiB) våren 2019. Jobber i hovedsak med Plastjakten og skjøtsel, men bidrar også i Naturlig onsdag og i Naturmangfoldgruppen.

NATURMANGFOLD

Prosjekt: “Naturglede Hordaland”

Disse har jobbet med prosjektet: Synnøve Kvamme (prosjektansvarlig) og Mona Maria Løberg (prosjektmedarbeider) i samarbeid med frivillige.

Formål

“Naturglede” er et nasjonalt prosjekt i Naturvernforbundet, som også gjennomføres i flere fylkeslag, deriblant i Hordaland. Målet med prosjektet er at flere skal få oppleve naturglede gjennom lavterskel opplevelser og lærerike aktiviteter. Vi tror at de som har et positivt forhold til naturen også vil bry seg mer om å ta vare på den, og det er det langsiktige målet med Naturglede-satsingen.

I 2018 var Naturglede Hordalands overordnede mål er å stimulere til naturglede, engasjement og økt kunnskap om naturen gjennom lavterskel, fysisk aktivitet utendørs. Målgruppen var i hovedsak personer med lite eller ingen kjennskap til norsk natur, fortrinnsvis personer med minoritetsbakgrunn. Vi hadde følgende delmål:

- Arrangere 3-4 naturgledeturer i Hordaland i samarbeid med relevante aktører.
- Øke deltakernes kunnskap om naturen og utfordringer den står overfor.
- Skape sosiale og lærerike rom for deltakelse på tvers av kulturer og aldersgrupper i nærmiljøet.
- Lære deltakerne hvordan de selv kan bidra til å ta vare på naturverdiene i Hordaland, og bygge engasjement som varer utover deltakelse i aktivitetene.

Aktiviteter

9. juni: Naturglede og “sommarspel” på Spelhaugen

Samarbeidspartnere:

- Bærekraftige liv Fyllingsdalen og Søreide
- Magneten Kunstkollektiv

Aktiviteter i regi av Naturvernforbundet Hordaland:

Fuglekassebygging, verksted med bygging av insekthoteller, natursti med premie. Flere hundre store og små var innom arrangementet og spesielt fuglekassebygging og insekthotell var populært. Vi hadde hjelp av praksisstudent Elise og to frivillige.

6. september: Inspirasjonsmøte: Bli kjent med norsk natur

Samarbeidspartnere:

- Bergen og Hordaland Turlag
- Det Felles Innvandrerråd i Hordaland

Ca. 15 deltakere kom på møtet hvor Sadia Aslam fortalte sin historie om å komme til Norge fra Pakistan og bli glad i norsk natur og friluftsliv.

11. september: Bli kjent med norsk natur - aktivitetsdag ved Skomakerdiket

Samarbeidspartnere:

- Bergen og Hordaland Turlag
- Det Felles Innvandrerråd i Hordaland
- Bergen sopp- og nyttevekstforening

Det ble et forferdelig høstvær med regn og vind og nesten ingen kom - til sammen var vi 13 personer hvorav de fleste var frivillige i en av organisasjonene.

Arrangementet var likevel hyggelig for de som var der, og viktig for relasjonsbygging med samarbeidspartnerne.

6. oktober: Fisketur på Glesvær

Samarbeidspartnere:

- Propter Familia
- Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) Hordaland

Nærmere 30 barn og voksne deltok på fisketuren. Vi leide en fiskebåt med kaptein,

og

de to representantene fra NJFF gav opplæring i fiskeutstyret. Etterpå fikk deltakerne fiskesuppe og sveler på Glesvær kafé.

Andre aktiviteter

Førstehjelpskurs for frivillige.

Støttespillere

Prosjektet fikk i 2018 støtte fra Miljødirektoratet og Hordaland fylkeskommune.

Prosjekt: “Plastjakten Hordaland”

Disse har jobbet med dette prosjektet: Synnøve Kvamme og Mona Maria Løberg

Formål

Målet med Plastjakten er å ta steget videre fra plastrydding til forebygging. Dette gjør vi gjennom å kombinere opprydningsaksjoner med kartlegging av plasten som lettest havner på avveie, samt holdningsskapende arbeid og informasjonsspredning.

Aktiviteter

- Utviklet www.plastjakten.no
- The Plastic Whale Heritage Clean-Up & Conference, 25.-26. april
I samarbeid med over 25 andre organisasjoner i Bergen og omegn, dannet vi samarbeidsalliansen mot plastforsøpling “Arven etter plathvalen” i slutten av 2017. 25.-26. april var vi med å arrangere en stor ryddeaksjon i Rabbarosen på Sotra, etterfulgt av en heldags konferanse. Arrangementet var fulltegnet med nærmere 200 deltakere.
- Dronekurs for frivillige 27. mai
- Opprydningsaksjoner vi har arrangert eller bidratt på:
 - Den store strandryddedagen 5.-6. mai: Øygarden og Apeltunvassdraget
 - 13. juni: Sælenvassdraget i Bergen
 - 20.-21. oktober: Langs elver på Osterøy
- Naturlig onsdag 5. september: Hvordan leve godt med mindre plast?
- Synfaring på BIR 13. november
- Juleverksted 5. desember

Media, kampanjer og foredrag:

- Medieoppslag:
 - 23. mars: NRK-oppslag om “plogging”

- NRK Vestlandsrevyen i forbindelse med Arven etter plasthvalen-arrangementet
- Deltok på "Norge Nå" på NRK 3. mai i forbindelse med strandryddeuken
- Lagde sosiale medier-film om plogging
- Holdt foredrag for Re:act om plast under bærekraftig middag 27. april
- Holdt foredrag om plast for Kvinnherad videregående skole 5. juni
- Holdt foredrag om plast for Osterøy videregående skole 24. oktober
- Holdt Pecha Kucha-foredrag om "regifting" 16. november
- Leserbreve i BA om julekjøpepress

Støttespillere

Prosjektet fikk i 2018 støtte fra Miljødirektoratet, Plastreturs Miljøprosjekt, Bergen kommune og Hordaland fylkeskommune.

Naturmangfaldsgruppa

Gruppeleiar: Oddvar Skre

Naturmangfaldsgruppa i NVH har hatt 9 møte i meldingsåret, og dessutan har medlemmer av gruppa hatt ansvaret for tre naturlege onsdagar og vore utsendigar til naturvernseminar og skrive høyringsuttalar om aktuelle naturvernsaker. Alle møter har vore på FNF-koordinatoren sitt kontor i Turlaget, og naturmangfaldsgruppa har hatt eit nært samarbeid med FNF-koordinator Ørjan Sælensminde om fleire av sakene.

Meir spesifikt kan aktiviteten i gruppa samanfattast som følgjer:

Vassdragssaker

- Øystesevassdraget vernevedtak 12.3.2019
- Vidare vern og flaumsikring av Opo (Odda)
- Kvanndalselva (Granvin)
- Småkraftsaker
- Opedal Ljosverk (Ullensvang)
- Øvre Årvik (Jondal)
- Onarheim (Kvinnherad)

Vassdragsseminar

- SABIMA Oslo 15.3 (Oddvar)
- Vassdragstreff Flåm 7-9.9 (Honorio)
- Internseminar Bergen om vassdragsrevisjonar 15.2.2019

Gruppa har utarbeidd høyringsuttalar om Opo, Kvanndalselva, Øvre Årvik, Onarheim og Opedal i samarbeid med FNF-koordinatoren, og medlemmer av gruppa har vore med på

folkemøte i Odda om vern og flaumsikring av Opo. Vassdragsvernrådet sitt internseminar om vilkårsrevisjonar i Bergen i februar var ein stor suksess, og alle innlegga finst på nettet for dei som er interesserte. Både konsesjonssøknaden for Opo og Opedal Ljosverk blei stoppa av NVE, mens Øvre Årvik og Onarheim fekk grønt lys og Kvanndalselva er enno ikkje avgjort, men det er utarbeidd ein Biofokus-rapport som har påvist mange fleire raudlisteartar enn dei som blei nemnt i konsesjonssøknaden.

Naturmangfaldsaker

- Naturvernseminar
 - Broen til framtiden Oslo 9.3.2018 og 10.4.2019 (Honoraria)
 - NiN-kartleggingsseminar Litteraturhuset Bergen 15-16.3.2019
- Forureiningssaker
 - Bossdumping i Fanafjellet i samband med skogsvegbygging. Saka blei politianmeldt av styret i NVH i samarbeid med Hordnesskogens Venner.
 - Medlemer av gruppa deltok i synfaring på BIR sitt forbrenningsanlegg i Rådalen, der det no blir gjort forsøk med oppdrett av larvar og alger på matavfall som alternativ til fiskefor for oppdrettslaks.
- Naturlig onsdag

Gruppa har hatt ansvaret for tre naturlige onsdagar med følgjande tema:

 - Rovviltplanen i oktober
 - Skogvern i juni (Trude Myhre)
 - Insekter i februar (Anne Sverdrup Thygeson)
- Nordhordland Biosphere Reserve (Anders Gunnar Helle)

Prosjektet tar sikte på å tilbakeføra sitkaplantingar til beitemark og furuskog.
- Miljøgiftutslepp i Sørfjorden og Fanafjorden
- Vindkraft: Synnøve Kvamme har representert Naturvernforbundet Hordaland i fleire debattar om vindkraft, m.a. BT sin debatt på Litteraturhuset i januar, og SV Hordaland sitt opne møte om vindkraft i november 2018. Ho har også sendt brev til kommunar som kan verta råka av nasjonal ramme for vindkraft, som har resultert i fleire medieoppslag. Ho har også heldt appell på protestmarsj mot vindkraft i Stølsheimen i november.

Arealsaker

- Kommuneplanens arealdel i Bergen (KPA) 2018-30 revisjon

Gruppa arrangerte orienteringsmøte 24.9 der byrådet gjorde greie for endringane i planen på grunn av omsynet til byutviklinga rundt bybanen
- BLÅE-planen (Liland, Ådland) jordvernsak

Her har FNF-koordinatoren og andre gode krefter jobba hardt i samråd med byrådet, og det ser no ut til at halvparten av den dyrka jorda på Liland blir tilbakeført frå næring til LNF-område.
- Eikelundtjern ved Paradis

Gruppa vil restaurera våtmarksområdet rundt Eikelundtjern som ligg i den grønne korridoren frå Myrvatnet til Hopsvatnet, og avdekka det som truleg er gamle fiskedammar frå middelalderen.

- Helikopterturisme i Eidfjord – saka er blitt avvist
- Steinbrot i Granvin – klagen vår på Granvin herad sitt vedtak blei avvist av Fylkesmannen, men grunneigarane har meldt saka inn for sivilombodsmannen

Visjonsgruppa

Gruppeleiar: Ingvild Johnsen/Kjersti Kræmmer

Sidan mars 2018 har Oddvar Skre, Tom Danielsen, Gunnar Riise og Ingvild Johnsen hatt månadlege møter og jobba med visjonen for naturmangfald i Bergen. I haust kom Kjersti Kræmmer med i gruppa og overtok hovudansvaret for skrivinga etter Ingvild.

Me rakk ikkje å verta ferdige i tide til å påverka partiprogramma hausten 2018, og måtte endra målet vårt. Målet er no å lansera visjonen under lokalvalkampen 2019.

Etter dette har Mona Maria Løberg, Ingvild og Kjersti hatt eit par møter og jobba med spissing av innhaldet, deriblant eit møte med Gabriel som har nyttig erfaring frå arbeidet med vår visjon “Gode, grønne Bergen” frå 2015, og med ein profesjonell tekstforfatter som gav oss gode innspel på formidling og formulering. Kjersti har gjort ein kjempejobb med strukturering av tekst og med det faglege innhaldet.

På styremøtet 11. februar hadde me det viktigaste innhaldet oppe til diskusjon og alle fekk seia sitt. Innhaldet i teksten er no ferdig og vert bearbeida og språkvaska hjå den samme tekstforfattaren. Mona var ansvarleg for den grafiske utforminga av visjonen i 2015, og har også tatt på seg arbeidet denne gongen.

KLIMA OG TRANSPORT

Prosjekt: “Prøvekjøre elsykkel Hordaland”

Disse har jobbet med prosjektet: Silje Østerbø og Mona Maria Løberg

Formål

Målet med Prøvekjøre er å bidra til reduksjon i bilbruk ved å gi flere erfaring med å bruke elsykkel. Dette gjør vi ved å kombinere tilbud om ukesprøvekjøring av elsykkel i samarbeid med arbeidsplasser, sykkelbutikker og kommuner.

Aktiviteter

- Videreutvikling av www.prøvekjøre.no
- Samarbeid med sykkelbutikker
I 2018 har vi inngått samarbeid med sykkelbutikker for å kunne gjenopprette tilbudet med ukesprøvekjøring av elsykler.
- Samarbeid med Bergen og Askøy kommuner
- Kontakt med arbeidsplasser
I 2018 har vi vært i kontakt med utvalgte arbeidsplasser for å se på hvordan vi kan fremme sykling og elsykling mer spesielt gjennom ukesprøvesykling og eventuelt gjennom å utvikle en utleieordning for vår egen elsykkelpool. Dette arbeidet fortsetter i 2019.

Støttespillere

Prosjektet fikk i 2018 støtte fra Miljødirektoratet gjennom Klimasats i samarbeid med Bergen kommune og Askøy kommune.

Klima- og transportgruppen

Gruppeleder: Hallvard Birkeland

Det har vært et aktivt år for Klima- og transportgruppa. Gruppa har hatt åtte møter – de fleste på formiddag, der en times lunsjpause på Sivert Straumes kontor gir svært effektive møter, men mindre tid til diskusjoner i dybden. Det har vært 5-9 medlemmer tilstede på møtene. Gjennom året har gruppa hatt anslagsvis 15 deltakere innom.

Saker

- ***Ferjeløs E39 / Hordfast:***

- Gabriel deltok på Fylkesordførerens store dialogmøte om samferdselsutvikling i Hordaland, der hans innlegg mot Hordfast ga mange klapp på skulderen, og viste at det finnes en langt større motstand mot det gigantiske naturødeleggende prosjektet enn det som har vært synlig.
- Felles utspill med Lastebileierne og Transportarbeiderforbundet mot Hordfast, god mediesak.
- Synnøve holdt innlegg på folkemøte på Søre Øyane i Os 12. november.

Egen undergruppe om Hordfast, ledet av Grete Ingebrigtsen, arbeider med å mobilisere til støtte for oppropsteksten fra lastebileiere, transportarbeidere og NVH, som har fått støtte fra flere lokale organisasjoner og Bonde- og Småbrukarlaget på fylkesnivå

- **Bitcoin-mining:**

Etter innspill fra en aktivist på Dale, engasjerte vi oss (spesielt Gabriel) oss mot Kryptovaults datasenter og deres planer om utvidelse av sin bitcoin-produksjon, som ville kreve like mye strøm som hele Haugesund by.. Har også påvirket sentrale vedtak om skattefordeler for datasentre som driver utvinning av kryptovaluta. Regjeringen kom oss uventet i møte i Granavollen-erklæringen der særfordelene ble fjernet for utvinning av kryptovaluta.

- **Utslipp fra cruisetrafikken:**

- William Helland-Hansen har vært drivkraft i dette arbeidet, der vi har fått viktige gjennomslag
- Møte hos havnesjefen.
- Sommer med lavthengende skydekke av dieselskyer skapte proteststorm.
- Har fremmet innspill til bystyret, bl.a. gjennom to deputasjoner i bystyrekomiteer. Bystyret vedtok, med bredt flertall, å innlemme dette forslaget fra oss i sitt vedtak om begrensing av cruisetrafikken:
"Bystyret ber byrådet arbeide for at verdensarvbyen Bergen kommer i samme kategori som verdensarvfjordene, med krav om nullutslipp fra cruisebåter år 2026, slik Stortinget har bestemt."
- William, Hallvard og Gabriel møtte Byråd Julie Andersland
- Leserinnlegg er kommet på trykk i flere aviser i Nord-Norge og Svalbard som respons på et utspill fra en rekke ordførere som gjerne ville ha den skitneste cruisetrafikken nordover?
- Bergen/Hordaland har vært navet for nasjonalt (og internasjonalt) arbeid for rene cruiseskip i NNV:
- William tok et initiativ vis a vis hovedkontoret mht brev til alle cruisehavner kommuner og aktuelle NVF lokallag (utenom de som var invitert med i Osloinitiativet).
- William lagde pressemelding som hovedkontoret distribuerte internasjonalt.

- Gabriel har kontaktet andre fylkeslag og bedt om samarbeid mot cruisetrafikken.
- Leserbreve BA.

- **Karbonavgift til fordeling**

Artikkelsamlingen fra seminaret i desember 2017 ble publisert digitalt, og trykt opp i 50 eksemplarer. Spredd til viktige personer i partier og organisasjoner. Mange gode og kunnskapsrike artikler. Canada er det førstelandet som innfører en karbonavgift som ligger tett opp til KAF-modellen. Opprøret fra de gule vestene i Frankrike satte skarpt lys på behovet for en sosial fordeling av klimaavgifter. Dette bidro til at KAF fikk ny aktualitet. Vi bidro til et felles nasjonalt utspill fra NNV, NU og Besteforeldreaksjonen for utredning av KAF. NVH foreslo sammen med EI<-forbundet en uttalelse for Trondheimskonferansen (600 fagforeningsaktivister) om nødvendigheten av en effektiv og rettferdig karbonavgift. Essensen i uttalelsen ble vedtatt enstemmig på konferansen.

- **5-juni-bevegelsen / Klimaopprøret**

Sammen med Natur og Ungdom inviterte NVH våren 2018 folk fra flere miljø- og ungdomsorganisasjoner med på å diskutere et skarpere og ærligere politisk grunnlag for en mobilisering spesielt blant ungdom. Gjennomførte en vellykket demonstrasjon med ca. 300 deltakere på verdens miljødag 5. juni under navnet *5.juni-bevegelsen for klima*. Hovedparole var *Stans klimaranet fra barn og ungdom*. Navnet på mobiliseringen er siden endret til *Klimaopprøret i Bergen*. *Klimaopprøret* har fått god drahjelp fra Greta Thunberg-bevegelsen Vi har mobilisert gjennom presentasjoner på skolene, der Synnøve og Silje på kontoret har bidratt både med å holde presentasjonen på enkelte skoler, og med å organisere arbeidet. I januar arrangerte NVH sammen med NU og Besteforeldrenes klimaaksjon et møte på Litteraturhuset om behovet for et klimaopprør etter det svake resultatet fra klimatoppmøtet i Katowice. 120 møtte.

14. mars gikk 3-4000 skoleelever og studenter til streik og demonstrasjon på Torgallmenningen under samme paroler som året før. To av de sentrale ungdommene, begge aktive/tillitsvalgte i NU, deltok i den direktesendte "Debatten" på NRK1.

- **Tog**

NVH var medarrangør av møte om moderne tog som klimaløsning på Litteraturhuset 11/2. Nils Johnsen var vår representant i panelet.

BYGG OG ENERGI

Prosjekt: Oljefri og Energismart

Disse har jobbet med prosjektet: Silje Østerbø og Peter Heimstad

Formål

Prosjektene Oljefri og Energismart har som mål å gjøre det så lett og trygt som mulig for boligeiere å erstatte fossil oljefyring med fornybar energi og å redusere energiforbruket. Dette gjør vi gjennom målrettet informasjonsarbeid på nett, i media og på arrangementer, gjennom politisk påvirkning og gjennom samarbeid med myndigheter, og lokale håndverksbedrifter og bransjeorganisasjoner.

Aktiviteter

- Videreutvikling og drift av nettsider:
 - Energismart.no: 7 300 besøkende og 8 500 besøk i 2018. Det har blitt produsert nytt innhold på nettsidene og formen på artiklene er forbedret.
 - Oljefri.no: 40 000 besøkende, 54 000 besøk på nettsiden i 2018.
- Samarbeid med Energispesialister:
 - Omfatter 65 håndverksbedrifter landet over i 2018.
 - Har i 2018 mottatt 850 forespørsler fra boligeiere med oljefyr, oljetank eller parafinovn.
- Informasjonsmøter om utfasing av oljefyring i samarbeid med kommuner:
 - 3 informasjonsmøter i Østbyen, Byåsen og Heimdal i Trondheim 9. - 11. april 2018.
 - Informasjonsmøte for kommunene Elverum, Storelvdal, Åmot og Engerdal 7. mai 2018.
 - Informasjonsmøte i Lier kommuner 12. september 2018.
 - Informasjonsmøte for borettslag i Bergen kommune 29. november 2018
- Stand og foredrag om energieffektivisering på boligmessen i Bergen 21. - 23. september.
- Energirådgivning med Høgskulen på Vestlandet.
 - Rekruttering av studenter - 57 studenter fullførte kurset
 - Energirådgiverkurs over 3 kvelder (januar-februar 2018) i samarbeid med Sintef Byggforsk og Sweco AS
 - 75 boligeiere ble rekruttert - av disse mottok 57 energirådgivning.
 - Planlagt ny runde med energirådgivning for studenter ved HVL og boligeiere som gjennomføres februar til april 2019.

Media, kampanjer og foredrag:

- Presentasjon på konferanser, seminarer ol.
 - Energismarte bygg konferansen 13. februar
 - Nettverksmøte hos Dibk 28. februar
 - Presentasjon for styret i BKK Varme 6. desember
 - Presentasjon av Energismart på Nettverksmøte hos Dibk 28. august
- Mediasaker
 - Byggstudenter gir gratis energiråd - sak i bygg.no, byggfakta.no og andre byggrelaterte medier februar 2018.
 - Regn ut prisen - notis om energismart.no i Adresseavisa 9. februar 2018.
 - I gang med Energismart - sak i blikkenslageren 23. februar 2018.
 - Jakten på oljetankene - sak i byavisa Sandefjord 21. mars 2018.
 - Ta energismarte valg under oppussingen - sak i messeavisen til Boligmessen i Bergen september 2019.
 - Ingen oversikt over tikkende miljøbomber - sak i Varden 26. mars 2018
 - Snart blir oljefyring ulovlig - sak i Adresseavisa 22. mars 2018.
 - Oljetank-kampanje - Østlendingen 3. mai 2018
 - Anbefaler fjerning av oljetanker - Sunnmøringen 24. mai 2018
 - Vi får spørsmål hver dag om hva folk skal gjøre med den nedgravde oljetanken i hagen, Haugesund Avis 26. september 2018.
 - Nedgravde oljetanker kan være tikkende miljøbomber - Laagendalsposten 6. november 2018.

Støttespillere

I prosjektet samarbeider vi med kommuner, blant annet Bergen kommune, Naturvernforbundet sentralt og andre fylkeslag, Enova, Høgskulen på Vestlandet, NELFO, DiBK og lokale håndverksbedrifter.

FORMIDLING, ENGASJEMENT, UTVIKLING, KOMPETANSEBYGGING OG ORGANISERING

Prosjekt: "Naturlig onsdag"

Våren 2018 vart Naturlig onsdag-møta heldt i Amalies Hage kafé på biblioteket, medan dei i haust og vinter har vore haldne på Krohnhagen kafé i Kong Oscars gate. Arrangementa har vore godt besøkt med mellom 30-80 gjester kvar gong, i gjennomsnitt 50-60. Me har hatt følgjande tema i meldingsåret:

- 4. april: Fornybarrevolusjonen - hva må til for å nå klimamålene?
- 2. mai: Fiksefest!
- 6. juni: Vestlandets hemmelige regnskoger
- 5. september: Hvordan leve godt med mindre plast?
- 3. oktober: Trenger vi rovdypene i Norge?

- 7. november: Hva om vi skrudde igjen oljekranene?
- 5. desember: Juleverksted
- 6. februar: Insektenes planet
- 6. mars: Hva betyr klimaendringene for helsen?

Prosjekt: “Ta vare på det du har Hordaland”

Disse har jobbet med dette prosjektet: Silje Østerbø og Øyvind Alexander Aandalen

Formål

Målet med “Ta vare på det du har” er å bidra til mer reparasjon og mindre forbruk. Vi ønsker å vise at reparasjon og gjenbruk er både gøy og miljøvennlig. Dette gjør vi ved å gjøre det lettere å finne lokale fikserte gjennom nettsiden www.tavarepaadetduhar.no og ved å invitere til fiksekurs og fiksekvelder.

Aktiviteter

- Videreutvikling av www.tavarepaadetduhar.no
Finne og legge inn nye reparatører i oversikten på nettsiden.
- Samarbeid med utvalgte reparatører
I 2018 har vi samarbeidet aktivt med reparatører i forbindelse med gjennomføring av kurs.
- Gjennomførte reparasjonskurs:
 - 22. februar: Mobilreparasjonskurs for frivillige, Langhaugen vgs
 - 23. februar: Mobilfiksing med elever ved Langhaugen under deres miljødag.
 - 18. og 25. august: Redd et møbel, heldagskurs med BiR på Espehaugen gjenvinningsstasjon.
 - 1. oktober: Heimelaga, sy ditt eget bærenett, Marineholmen Makerspace
 - 5. september og 19. november: Mobilreparasjonskurs i samarbeid med Loddefjord og Oasen bibliotek.

- Åpne fiksearrangementer:
 - 23. mars: Fiksefest, sammen med Bærekraftige liv på Landås og Vel Bevert Bruktbutikk.
 - 5.mai: Naturlig onsdag - fiksefest på Bergen offentlige bibliotek.
 - 5. desember: Naturlig Onsdag - Juleverksted.
 - 16. januar: Fiksefest under Klimafestivalen
 - 7. februar: Fiksefest for tekstiler, sammen med Bærekraftige Liv og bruktbutikken Vel bevert
 - 7. mars: Fiksefest for elektronikk, sammen med Bærekraftige Liv og bruktbutikken Vel bevert.

Media, kampanjer og foredrag:

- Foredrag på Langhaugen videregående skole: 23. februar
- Mediainnslag:
 - Innslag på TV VEST som laget sak fra miljødagen på Langhaugen.
 - Innslag på NRK Vestlandsrevyen 20. august: Kaster oftere enn før
 - Sak i Fanaposten 7.september: Hundrevis ville lære å redde møbler
 - Reparasjon og Ta vare på det du har var hovedtema for 3 utg av Bossanova, BIRs kundeblad.
 - Innslag på NRK nyhetsmorgen 22. januar 2019 med sak om forbruk og fiksefest.
 - Sak på NRK.no om fiksefesten 24. januar 2019, oppfølgingssak om temaet gjennom fokus på "rett til å reparere" bevegelsen 2. februar.
 - Sak i Bymag om fiksefest på Landås 8. mars.

Støttespillere

Prosjektet fikk i 2018 støtte fra Bergen kommune, Hordaland fylkeskommune, BiR AS, og gjennomføres i samarbeid med Naturvernforbundet sentralt.

Mediearbeid

Noen av medieoppslagene i årsmøteperioden

- **Plastforsøpling:** 23.3.2018 (NRK):
"Plogging": Gir treninga ein heilt ny dimensjon
<https://www.nrk.no/hordaland/naturvernforbundet-jublar-over-ny-treningsform-1.13972005>
- **Energisparing:** 18.4.2018 (Åsane Tidende - papiravis):
Fikk energiråd fra studenter
- **Utbygging i vernede vassdrag:** 21.4.2018 (Klassekampen):
Brusande kraftstrid
- **Bitcoin:** 23.5.2018 (BT - innlegg av Gabriel Fliflet):

Bitcoin bruker uhorvelige mengder energi. Intet vettig blir produsert.

<https://www.bt.no/btmeninger/debatt/i/8wK7Lr/Bitcoin-bruker-uhorvelige-mengde-r-energi-Intet-vettig-blir-produsert>

- **Bitcoin:** 26.5.2018 (Avisa Hordaland - innlegg av Gabriel Fliflet):
Utvinning av Bitcoin - en meningsløs industri
<http://www.avis-hordaland.no/meiningar/ordet-fritt/utvinning-av-bitcoin-en-meningslos-industri-1.2324978>
- **Fremmede arter:** 5.6.2018 (BT)
Vil rydde vekk og forby "pøbelgran"
<https://www.bt.no/nyheter/innenriks/i/XwLkOB/Vil-rydde-vekk-og-forby-pobelgran>
- **Øystesevassdraget:** 8.6.2018 (BT)
Kraftselskaper må punge ut etter rødlistefunn
<https://www.bt.no/nyheter/lokalt/i/6n0Qbe/Kraftselskaper-ma-punge-ut-etter-rodlistefunn>
- **Kaster oftere enn før:** 20.08.2018 (NRK Vestlandsrevyen)
https://www.nrk.no/video/PS*53bb7f33-cb31-4f43-a3d1-961e90f01806
- **Hordfast/E39:** 5.11.2018 (BT) Naturvernere og lastebileiere gjør felles front mot Hordfast
<https://www.bt.no/nyheter/lokalt/i/9m1wM9/Miljovernere-og-lastebileiere-gjor-felles-front-mot-Hordfast>
- **Miljøkriminalitet på Fanafjellet** 9.12.2018 (BT)
To hele sider: NVH politianmelder - skogsveier brukt som dumpingplass
<https://www.bt.no/nyheter/lokalt/i/8w026r/Politianmelder-kirkefond-for-miljokriminalitet-pa-Fanafjellet>
- **Reparasjon og gjenbruk:** 22.01.2019 (NRK Nyhetsmorgen)
Radioreportasje om reparasjon og gjenbruk
- **Mobilfiksing:** 24.01.2019 (NRK)
Sak om forbruk, reparasjon og fiksefest på nett.
<https://www.nrk.no/hordaland/sa-enkelt-fiksa-camilla-mobilskjermen-sjolv-1.14394196>
- **Hordfast/E39:** 29.1.2019 (NRK P1+)
Gabriel deltok i direktesendt radioprogram.
- **Forurensende cruisebåter** - skal verstingene dra fra Vestlandet til Nord-Norge?
Innlegg v/ William Helland Hansen, Lars Hole, Kaja Langvik-Hansen
(Naturvernforbundet Salten/Nordland) og Gabriel Fliflet. Reaksjon på utspill fra 15 nordnorske ordførere.
Ulike varianter i februar 2019 i bl. a.
Nordlands framtid, Vesterålen, Lofotposten, Finnmarken og Klassekampen.
<https://www.ifinnmark.no/debatt/finnmark/turisme/horribelt-utspill-om-cruiseanlop-fra-nordnorske-ordforere/o/5-81-936637>
 - **Verdien av reparasjon** - 8.3.2019 (Bymag)
Norge er best til å kaste mest. Reportasje fra Naturvernforbundets fiksefest.

<http://bymag.no/2019/03/folk-ma-skjonne-verdien-av-reparasjon>

- **Hordfast/E39:** 9.3.2019 (Sunnhordland - innlegg av Gabriel Fliflet)
<http://www.sunnhordland.no/meiningar/lesarbrev/la-oss-stansa-hordfast-det-er-ikkje-for-seint-1.25998579>
- **Oljepolitikk:** 15.3.2019 (NRK Ytring - kronikk av Erling Moxness)
https://www.nrk.no/ytring/er-det-bare-ungdom-som-klarer-a-lose-problemer_-1.1447